«Сіла, брат, у грамадзе!»
Я. КОЛАС

Сумежжа

ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ ГАЗЕТА

Выдаецца з ліпеня 1991 года

№ 7 (72) | ЛІПЕНЬ 1995 ГОДА | Цана дагаварная

ПЫТАЛІСЯ — АДКАЗВАЕМ

„Сумежжа" ніхто не прыкрываў

Што здарылася з газетай «Сумежжа», няўжо вас прыкрылі? Менавіта з такімі пытаннямі звярталіся да нас людзі. Сапраўды, наша выданне не выходзіла на працягу двух месяцаў, але толькі па прычыне адсутнасці грашовых сродкаў. Наогул згодна закона любую газету забараніць можа толькі суд ва ўстаноўленым парадку, калі для гэтага маюцца падставы. «Сумежжа» ніводнага разу існуючыя законы не парушала.

З іншага боку мы шчыра ўдзячны тым падпісчыкам, што засталіся з намі. Зараз мы атрымалі магчымасць аднавіць выпуск газеты, з боку заснавальнікаў абяцана падтрымка, каб і ў далейшым «Сумежжа» выходзіла рэгулярна. А пакуль прабачце і зразумейце нашы цяжкасці. Да новых сустрэч, сябры!

Год з Прэзідэнтам: сумныя вынікі

Добрыя былі намеры, шмат спісалася паперы... Толькі вынікаў няма.

xx Валавы ўнутраны прадукт скараціўся за год на 12%.

xx Буханка хлеба летась каштавала 30 рублёў, стала — 1500. У 50 разоў больш.

xx Знешняя запазычанасць за год узрасла ў 1,5 раза і толькі Расіі за газ складае 4,6 трыльёна рублёў.

xx Сёння 80% прадпрыемстваў на мяжы банкрутцтва, амаль дзве тысячы стратныя.

xx Беспрацоўных цяпер стала амаль 110 тысяч чалавек.

xx За год яшчэ на 20% да ўзроўню мінулага года ўзрасла злачыннасць.

xx Прыватызацыя не ідзе, прыватызавана толькі 5% уласнасці, нават не падпісана праграма прыватызацыі на бягучы год.

xx Амаль поўнасцю правалена праграма неадкладных мер па выхаду з крызісу.

xx Адзіны сціплы вынік — зніжэнне інфляцыі да ўзроўню не менш 10% у месяц, ш яшчэ занадта многа, дасягнуты без удзелу Прэзідэнта.

xx Працяглыя затрымкі з выплатамі заробкаў, пенсій, катастрафічнае збядненне большасці насельніцтва.

ШТО НА АБЕД У „ВЕРТЫКАЛІ"

Пасля завяршэння рэспубліканскага семінара-нарады пад Гроднам, у якой удзельнічаў і адзін з намеснікаў старшыні Пастаўскага райвыканкама, непадалёку ад Палаца культуры калгаса «Кастрычнік» былі накрытыя сталы. Для А. Лукашэнкі — у адным будынку, для лепшай часткі «вертыкалі» — у вялізным рэстаране (меньш «вертыкальных» адвезлі кудысьці ў суседнюю вёску).

Да здзіўлення асобных прысутных, у вушах якіх яшчэ гучалі заклікі клапаціцца аб простым народзе, сталы адрозніваліся, мякка кажучы, разнастайнасцю. У якасці напіткаў былі прапанаваны каньяк «Напалеон», водка «Крышталь» і «Савецкае шампанскае». Сярод закусак можна было знайсці традыцыйныя сухія каўбасы, пяшчотны кумпячок, гарачыя «паляўнічыя каўбаскі», нешта на палачцы, загорнутае ў фальгу, персікі і яблыкі. а яшчэ мноства малочных парасят, фаршыраваных грэчневай кашай і абсыпаных пятрушкай, укропам. долькамі памідораў і агуркоў.

У выніку выпіта было нямала, але ад асабліва вострых тэмаў «вертыкаль» яўна ўхілялася і песень не зацягвала. А дзесятай гадзіне ўсе вярнуліся ў Гродна і раз'ехаліся па дамах. Гісторыя развіваецца сапраўды па спіралі: адраджэнне «слаўных» партгасактываў пры адсутнасці парткантролю і наяўнасці адзінай «вертыкалі» пачалося на якасна новым узроўні.

x x x

Ну а перад гэтым з «падвядзеннем вынікаў» выступіў Прэзідэнт. Ягоную прамову шырока асвятлялі афіцыйныя сродкі друку, а мы пазнаёмім з тым, што засталося за кадрам як заўсёды яркай імправізаванай прамовы Лукашэнкі. Вось найбольш адметныя яго думкі:

— После того, как мы сбросили эту заразу, у нас абсолютная власть. Чего же вы ждете? Чего вам не хватает?

— Мы должны поддержать простого человека, мы пришли к власти с его помощью. При другой власти ни мне, ни вам места не будет. Если понадобится, прокуратура (хватит им ходить с синими носами) и КГБ будет пристегнута к местной власти (зала ўзарвалася апладысментамі).

— Не толкайте меня к диктатуре, у вас у первых кости затрещат.

Пётр Літвіновіч

ТАМУ ШТО БАЛІЦЬ

Жыў так, як і ўсе, меў прыбытак на потым,
Ды ў міг апынуўся за рысай бядноты
Часцей цішыня ў кішэнях звініць.
Каму што баліць, каму што баліць.
Вакол паглядзі, што зрабілася ў свеце,
Хто «Снікерс» жуе, а хто задніцай свеціць,
А гэты гатоў за капейку забіць
Каму што баліць, каму што баліць.
Мужык заліваецца потам ці водкай,
У калгасе жывецца не дужа салодка.
Усё трэба ў час: і араць, і касіць
Каму што баліць, каму што баліць.
Працуй і маўчы, тады будзеш харошы,
Праз месяц, другі аддадуць табе грошы,
Бо ёсць гаспадарка і зможаш пражыць.
Каму што баліць, каму што баліць.
А сам старшыня не зламаў завядзёнку
У сталіцы кватэры на цешчу і жонку,
Над возерам гмах нібы з казкі стаіць.
Каму што баліць, каму што баліць.
З будоўлямі толькі б успець разабрацца,
Няма гаспадаркаю часу займацца
Скаціну дарэзалі — нечым карміць.
Каму што баліць, каму што баліць.
У горадзе косіць усіх беспрацоўе
Хоць ёсць галава, ды хапае здароўя
Работы няма. Як дзяцей пракарміць?
Каму што баліць, каму што баліць.
І едзе натоўп «чаўнакоў» у Расею
Бо лепш прадаваць, чым касіць альбо сеяць.
Хто грошы прыдбаць, хто галечу прыкрыць
Каму што баліць, каму што баліць.
Паны адышлі, але ёсць дэпутаты
Іх, як паглядзець, у сталіцы багата.
Ці лямант, ці храп у троннай зале стаіць.
Каму што баліць, каму што баліць.
Штодня пасяджэння няма без падзей
Змагаюцца ў кроў за свае прывілеі
Каб лепшы, жырнейшы кавалак схапіць.
Каму што баліць, каму што баліць.
Народ у галечы: ні грошы, ні мовы,
А ёсць прэзыдэнт, ды і той выпадковы
Бо змог абяцанкамі нас накарміць.
Каму што баліць, каму што баліць.
Узлез на трыбуну, пакратаў вусамі
Змагаўся, як той Дон Кіхот з ветракамі.
А выбралі — бачым няма што хваліць.
Каму што баліць, каму што баліць.
Ня быў гультаём беларус аніколі,
Нам толькі б дабіцца да лепшае долі
Ды веру ў гэта жыццё не згубіць.
Каму што баліць, каму што баліць.
Нас многа: пясняр, і аратай, і рабочы,
Нам трэба прайсці і з дарогі не збочыць
Хай у гэтай кагорце й мой голас гучыць
Таму што баліць, таму што баліць.

25.06.1995 г.

ФАКТ І КАМЕНТАРЫЙ

Колькі каштуе „за“

Першы ўсебеларускі рэферэндум стаў набыткам гісторыі. Прэзідэнцкія структуры ад Мінска да Пастаў радуюцца. Толькі ці ёсць прычыны для радасці большасці пастаўчан — ва ў што ім, як і астатнім грамадзянам Беларусі, абыйдзецца рэалізацыя вынікаў рэферэндума?

1. Замена дзяржаўнай сімволікі па ацэнках спецыялістаў складзе дзесьці 100 мільёнаў даляраў, або па цяперашняму курсу 1 трыльён 15 мільярдаў беларускіх рублёў.

2. Пасля эканамічнай інтэграцыі (уз'яднання) з Расійскай Федэрацыяй: калі нядаўна за тону нафты Беларусь плаціла не больш 75 даляраў, то ўжо ў канцы мая цана ўзнялася да 85 даляраў. Акрамя гэтага, міністэрства паліва і энергетыкі РФ мяркуе пастаўляць нафтапрадукты ў РБ па дагаворных цэнах, а гэта азначае — цэны будуць расці.

Нягледзячы на падпісанне пагаднення аб Мытным саюзе паміж РБ і РФ, урад Расіі распрацаваў новы тарыф на імпарт і сярэдняя стаўка яго складае 12—13% замест 11%.

Адбудзецца павышэнне цэнаў на харчовыя тавары па наступных прычынах:

а) сярэдні заробак у Расіі у 1,24 разы вышэйшы, чым у Беларусі;

б) колькасць насельніцтва Расіі амаль у 19 разоў большая, чым у Беларусі;

в) закупачныя цэны ў далярах за тону ў Расіі вышэйшыя, чым у Беларусі, у прыватнасці буйной рагатай жывёлы адпаведна 590,43 у іх і 462.1 у нас, а малака 157,45 (101,74) даляраў.

Па гэтых прычынах прадукцыя жывёлагадоўлі, якая ў Беларусі штогод зніжаецца, будзе вывозіцца ў Расію, а на ўнутраным рынку нашай краіны павысяцца рознічныя цэны.

3. На друкаванне грошай з новай камуністычнай сімволікай спатрэбіцца ад 6 да 20 мільёнаў даляраў. Не выключана, што пераход на новыя банкноты будзе суправаджацца грашовай рэформай.

4. Пасля інтэграцыі (уз'яднання) прыватнай эканомікі Расіі з дзяржаўнай эканомікай Беларусі ўзнікае велізарная база для карупцыі, а простыя грамадзяне Беларусі будуць пазбаўлены магчымасці атрымаць уласнасць. Ужо ўслых гавораць, што шэраг беларускіх заводаў перадаецца ў склад розных расійскіх акцыянерных кампаній.

Віктар АЛАМПІЕЎ,
намеснік старшыні камісіі па эканамічнай рэформе Вярхоўнага Савета РБ,
сябра Грамады.

Грамада—з новым лідэрам

У Мінску адбылася другая сесія трэццяга з'езда Беларускай сацыял-дэмакратычнай Грамады. Абмяркоўвалася палітычная і сацыяльна-эканамічная сітуацыя ў краіне пасля выбараў і рэферэндуму.

Аднак асноўным пытаннем сталі выбары новага кіраўніка партыі. «Барацьба» разгарнулася паміж А. Трусавым, які займаў гэтую пасаду да з'езда, і старшынёй патрыятычнага руху БЗВ М. Статкевічам. У выніку грамада займела новага лідэра — Мікалая Статкевіча. Сярод яго намеснікаў — былы міністр замежных спраў Пётр Краўчанка, Анатоль Гурыновіч, намеснік старшыні сталічнага Савета, і Галіна Булыка.

З'езд прыняў рэзалюцыю, у якой заяўлена пра складанае сацыяльна-эканамічнае і грамадска-палітычнае становішча на Беларусі, пацверджана лінія грамады на падтрымку сацыяльных патрабаванняў працоўных. БСДГ лічыць за абавязак і надалей скіроўваць сваю работу на аб'яднанне ўсіх дэмакратычных сіл. У рабоце з'езда ўдзельнічалі дэлегаты ад Пастаўскай раённай філіі.

ЯК ЖЫВЁМ?

Цешча —ў труне, зяць— у турме

Быццам адны пачварныя цёмныя сілы зла навяліліся апошнім часам на мястэчка Дунілавічы. Напачатку трактарыст С. забіў з незарэгістраванага ружжа сваю 70-гадовую цешчу, а сам апынуўся за кратамі. А ў гэтай сям'і ў канцы лета меркавалі згуляць вяселле дачкі. Праз некалькі дзён непадалёку ад вёскі ўжо незнаёмы чалавек, якога двое ўзяліся падвозіць на аўтамашыне, моцна спаласаваў добрых людзей нажом. І нарэшце ў дом пенсіянера Р., калі той выбраўся схадзіць за хлебам, узламаўшы замок, пралез невядомы «госць», які ўкраў, праўда, адну толькі бутэльку гарэлкі. Што ж гэта робіцца з савецкімі беларусамі, куды мы коцімся? Тым часам ужо амаль па тры тыдні затрымліваецца тут выдача грошай пенсіянерам. Людзі, каб выжыць, дапамагаюць адзін аднаму, пазычаючы «зайчыкаў», а яшчэ шчыруюць з апошніх сіл на сенажацях і сваіх агародах. Менавіта ў цяжкай працы — адзінае выйсце і ратаванне, а для душы — касцёл. Хлеб, свежую пошту ў вёску прывозяць, але не кожны дзень...

Алесь Касцень

МЕСТАЧКОВАЯ

(Заканчэнне. Пачатак у №№ 4—6)

Сёння Паставы ўжо, безумоўна, згубілі сваю пачатковую крыжовую аснову. Акрамя ваенных гарадкоў атачылі цэнтр некалькі мікрараёнаў, узнялося шмат прыватных забудоў, з'явіліся свае «вуліцы бедных» з трохпавярховымі гмахамі, некаторым з якіх мог бы пазайздросціць і добрай памяці Антоній Тызенгаўз. Дарэчы, магнаты ў свой час, калі панавалі яны на гэтай зямлі, забаранялі местачкоўцам узводзіць будынкі вышэй за свае палацы. І калі палац магната быў у два паверхі, то местачковец не меў права (хаця меў грошы), вытыркнуцца з трэцім. Усе-такі нечага мы дабіліся, сёння можна будавацца, як ты пажадаеш і наколькі ты «ўрваў» ад жыцця і дзяржавы.

Шмат новага і на местачковай плошчы, вуліцах. Хаця назвы іх па-ранейшаму застаюцца з чырвоным адценнем, паболела, напрыклад, на іх іншамарак, што там паболела — яны ўладна выцясняюць аўтамабілі звычныя былым савецкім людзям. Не ведаю, хто прыгнаў у мястэчка першую іншамарку. Думаю, быў гэта ці старшыня аднаго з багатых навакольных калгасаў ці афіцэр-лётчык, які вярнуўся ў гарнізон пасля пяці гадоў сужбы ў Германіі. А ўжо перад вывадам адтуль расійскіх часцей у гарадок лётчыкаў аўтамабілі ішлі такім густым патокам, што можна было падумаць аб перманентным міжнародным аўтаралі. Але потым першынство ў вайскоўцаў перахапілі мясцовыя людзі. Умоўна можна назваць іх крэдытаносьбітамі. Менавіта яны, хто з-за свайго службовага стану, хто з-за набліжанасці да начальства, а хто і з-за прыроднай кемлівасці і прадбачлівасці, здолелі расхапаць у выглядзе крэдытаў, практычна безпрацэнтных, тыя накапленні, якія сабрала дзяржава за дзесяцігоддзі ад сваіх даверлівых грамадзян. Адбылося грандыёзнае і разам з тым ціхае пераразмеркаванне багаццяў ад бедных да заможных. Трапілі гэтыя грошы, трэба сказаць, як правіла ў рукі прадпрыймальных людзей. Вось і з'явіліся нават у правінцыі «мерседэсы» ды церамкі казачнай прыгажосці.

Менавіта вынікі гэтага пераразмеркавання і ляглі адным з падмуркаў таго новага і дагэтуль нечуванага ў правінцыйным і местачковым жыцці. Тут абуджаецца не. пакуль што не палітычная актыўнасць, а толькі палітычная ўвага, насцярожанасць местачкоўцаў і насельнікаў вёсак. Менавіта ад крыўды, ад вострага пачуцця несправядлівасці, якая існавала і раней, але была ж усё-такі прыхаванай за шырмай сацыяльнай справядлівасці. Крыўда ці злосць ніколі не былі добрымі дарадцамі, ды пакуль што яны пануюць большасцю розумаў местачкоўцаў і калі гаварыць аб іх менталітэце, то менавіта гэтыя працэсы-плыні пакуль што не такія і бачныя, уздзейнічаюць на старыя стэрэатыпы і ўяўленні, сфарміраваныя дзесяцігоддзямі. І валодаюць яны вялікі разбуральнымі сіламі.

Сёння нельга ўжо гаварыць аб агульнасці менталітэту жыхарства невялікага гарадка. Але нейкія агульныя катэгорыі, асноўныя пласты вызначыць можна. І тут Паставы мала чым будуць адрознівацца ад райцэнтра дзе-небудзь на Гарадзеншчыне ці Берасцейшчыне. У некаторых з іх толькі адсутнічае асобны і вельмі адметны пласт жыхароў ваенных гарадкоў. Хаця, як ужо гаварылася вышэй, узаемапранікненне ў многім згладзіла іх ізаляванасць ад местачковага жыцця, агульная тэндэнцыя ўсё ж захавалася. Вайскоўцы, вайсковыя пенсіянеры, іх сем'і — гэта ў сваёй большасці небеларусы. І гэту сваю небеларускасць яны адчулі найперш не ў побытавых дачыненнях з мясцовымі людзьмі ці, крый, Божа, у палітыцы мясцовай адміністрацыі. Разуменне сваёй адасобленасці ад карэннага насельніцтва прыйшло да іх, так бы мовіць, шляхам параўнання. У Літве адбываюцца пэўныя працэсы ў адносінах да рускамоўных жыхароў — а мы ж таксама не карэнныя. У Латвіі парушаюцца правы той жа часткі насельніцтва — няўжо гэта чакае і нас? Украіна, пачуўшы сваю дзяржаўную мускульнасць, асмельваецца ў нечым пярэчыць Расіі — а раптам яе прыкладам захопіцца суседка з поўначы? Гэтыя параўнанні міжволі прыводзяць да няясных і нічым не абгрунтаваных прадчуванняў. І ўжо які-небудзь занадта пужлівы адстаўны маёр з Урала пачынае ліхаманкава азірацца навакол: дзе ж яны, тыя нацыяналісты, якія неўзабаве прыйдуць пад яго акно з плакатам «Рускія! Прэч з Беларусі!» Ды няма, няма вакол тых нацыяналістаў. І мова беларуская акрамя тэлевізара ды радыё не вярэдзіць слых асабліва. І ў школе дзеткі з гарадка вывучаюць толькі беларускую гісторыю ды літаратуру, больш гуляючы, чым вывучаючы як належыць. Але прадчуванне нечага нядобрага, параўнанне свайго ціхага і камфортнага жыцця з тым, што маюць рускамоўныя ў суседзяў, часам нараджае падсвядомае жаданне хутчэйшай развязкі, хутчэйшага прыходу небяспекі. І тут ужо не растлумачыш маёру, што да рускамоўных з поўным правам адносіцца пераважная большасць сённяшніх беларусаў. І абмежаваць у нечым правы такой агромністай масы проста немагчыма. Але пашырэнне антыбеларускіх настрояў у ваенных гарадках заўважаецца. Гэта дало тое, што, напрыклад, на выбарах прэзідэнта гарадкі далі найбольшы працэнт галасоў за Кебіча. Тут добра бачылі яго няўмелыя, але настойлівыя крокі на збліжэнне з Расіяй. Тут і ў далейшым будуць праяўляцца адназначныя палітычныя прыхільнасці.

Апошнім часам з асаблівай цікавасцю і нават, прабачце, некалькі непрыстойнай асалодай назіраю за чыноўніцтвам мястэчка. Хоць і зусім нелалёкія часы павятовых старшыны ці вуйта — гэта ўжо гісторыя. Сёння з чыноўніцтва, якое шчыруе ў апараце райвыканкома, яго шматлікіх упраўленняў, аддзелаў ды службаў, можна было б смела сфарміраваць батальён народнага апалчэння. І гэта на гарадок, у якім ці наскрабецца тры дзесяткі тысяч жыхароў, на раён, дзе большасць вёсак налічвае, як бы раней зanатаваў пісар, не больш пяці дамоў. Чыноўніцтва ў глыбіні душы цудоўна разумее, мякка скажам, празмернасць свайго арэалу. Але ранейшае рускае слова «кормление» вельмі лёгка пераходзіць у беларускае «кармленне» і тлумачыцца аднолькава з нечага ж трэба жыць. А пасада, хоць невялікая, дазваляе сёння жыць адносна нядрэнна. Гэта сярод яго, чыноўніцтва, асела асноўная маса Богам і урадам пасланых крэдытаў. Вось чаму ў чыноўніцтва адзін дэвіз: верна служыць таму, хто сёння наверсе. Нават калі зверху пагрозліва прамаўляюць пра скарачэнне — служы верна і з надзеяй. Яшчэ ніводнае скарачэнне ў гэтай краіне не абышлося без адваротнага пашырэння радоў чыноўніцтва. Калі чыноўнік у сталіцы ці буйным горадзе яшчэ валодае пэўнай ініцыятывай, нават самастойнасцю мыслення, местачковаму сталаначальніку гэтага не дадзена.

Вось чаму і кінулася местачковае начальства шчыра выконваць сумна памятны загад аб аказанні усямернай падтрымкі кандыдатуры Вячаслава Францавіча. На выбарах прэзідэнта местачкоўцы зноў адчулі ўладны прэс гэтай «агітацыі». Але затое і вызначыўся раён, сабраў подпісаў за кандыдатуру прэм'ера столькі ж колькі ўся вобласць. Але потым быў і канфуз, калі іх кандыдат апынуўся па выніках выбараў толькі на трэцім месцы і набраў галасоў толькі трохі больш чым было сабрана подпісаў. Але яшчэ большы канфуз чакаў мясцовае кіраўніцтва літаральна на наступныя дні пасля абвяшчэння вынікаў выбараў. Давялося тут жа несці у народ праўду былога ворага. Справіліся. Успомніце таго пісарчука, хуткага на змену афарбоўкі ў даваенным мястэчку. І справяцца надалей. У любых абставінах чыноўніцтва будзе безадмоўным выканаўцам рашэнняў цэнтра. Ні самастойнасці ні ініцыятывы чакаць не даводзіцца. Адзіная надзея на змены ў местачкоўцаў — выбарнасць раённага кіраўніцтва ўсім насельніцтвам. Але гэтага яны не дачакаліся ад новай Канстытуцыі і законаў.

Калі прылічыць да інтэлігенцыі ўсіх местачковых урачоў, настаўнікаў; культработнікаў, а яшчэ і інжынераў ды тэхнікаў, прабачце, зноў хочацца ваеннай тэрміналогіі, то іх батальён народнага апалчэння, злучаныя з папярэднім, дадуць падставы гаварыць ужо аб паўнакроўным палку ці нават двух. Прычым палку, настаўленым на ахову інтарэсаў местачкоўцаў ды жыхарства раёна — палітычных, эканамічных, маёмасных, шматлікіх іншых. На жаль, над усім у дзейнасці чыноўніцтва пакуль што дамінуюць інтарэсы дзяржавы, інтарэсы карпарацыі ці клану. А яны найчасцей не супадаюць з маленнямі местачкоўцаў.

З інтэлігенцыяй заўсёды звязваліся надзеі на прагрэс, на змены, ну на лібералізм па крайняй меры. Але ўласцівасцю правінцыйнай інтэлігенцыі, дарэчы, па назіраннях многіх сталічных гастралёраў, якія цяпер зачасцілі ў правінцыю, з'яўляецца поўная адасобленасць ці імкненне адасобіцца ад грамадскага жыцця. Інтэлігент у мястэчку імкнецца адасобіцца ад чырвоных, і ад тых, хто прымае супрацьлеглы колер. Меншая частка інтэлігенцыі яўна салідарызуецца з чыноўніцтвам, асабліва вышэйшымі асобамі ў раённай іерархіі. Дакладней не салідарызуецца, а — успомнім ранейшае мястэчка — выказвае спадзяванне на сяброўства і увагу. Большая стараецца проста быць не заплямленай ніякімі праяўленнямі актыўнасці, палітычнага волевыяўлення. Магчыма, каб сілы ўратаваныя ад палітычнай валтузні ішлі на ўдасканаленне духоўнага патэнцыялу, на спасціжэнне вышынь культуры — можна было б толькі радавацца. Але, але... Тыя соткі, што атачылі з усіх бакоў мястэчка, усмоктваюць і большасць інтэлігенцыі. Не яе гэта віна, але і не яе апраўданне. Было б несправядлівым стрыгчы ўсіх пад адзін грабеньчык, але ж гаворка ідзе аб агульных тэндэнцыях, менталітэце. І толькі адна, самая важная тайна ёсць у местачковай інтэлігенцыі — як яна галасуе на выбарах. Але ж на тое выбары і тайныя.

Мае бацькі — пенсіянеры з той самай вуліцы, што не змяніла яшчэ сваёй чырвонай назвы, амаль не маюць адукацыі. У кожнага ўсяго два—тры польскія ці рускія класы. Ну а далей нялёгкае працоўнае жыццё. Падлеткам крыху гэтага і саромеўся. Пазней, у час усведамлення сябе асобай і беларусам,

«СУМЕЖЖА» 2 стар.

ФАКТ І КАМЕНТАРЫЙ

Колькі каштуе „за“

Першы ўсебеларускі рэферэндум стаў набыткам гісторыі. Прэзідэнцкія структуры ад Мінска да Пастаў радуюцца. Толькі ці ёсць прычыны для радасці большасці пастаўчан — ва ў што ім, як і астатнім грамадзянам Беларусі, абыйдзецца рэалізацыя вынікаў рэферэндума?

1. Замена дзяржаўнай сімволікі па ацэнках спецыялістаў складзе дзесьці 100 мільёнаў даляраў, або па цяперашняму курсу 1 трыльён 15 мільярдаў беларускіх рублёў.

2. Пасля эканамічнай інтэграцыі (уз'яднання) з Расійскай Федэрацыяй: калі нядаўна за тону нафты Беларусь плаціла не больш 75 даляраў, то ўжо ў канцы мая цана ўзнялася да 85 даляраў. Акрамя гэтага, міністэрства паліва і энергетыкі РФ мяркуе пастаўляць нафтапрадукты ў РБ па дагаворных цэнах, а гэта азначае — цэны будуць расці.

Нягледзячы на падпісанне пагаднення аб Мытным саюзе паміж РБ і РФ, урад Расіі распрацаваў новы тарыф на імпарт і сярэдняя стаўка яго складае 12—13% замест 11%.

Адбудзецца павышэнне цэнаў на харчовыя тавары па наступных прычынах:

а) сярэдні заробак у Расіі у 1,24 разы вышэйшы, чым у Беларусі;

б) колькасць насельніцтва Расіі амаль у 19 разоў большая, чым у Беларусі;

в) закупачныя цэны ў далярах за тону ў Расіі вышэйшыя, чым у Беларусі, у прыватнасці буйной рагатай жывёлы адпаведна 590,43 у іх і 462.1 у нас, а малака 157,45 (101,74) даляраў.

Па гэтых прычынах прадукцыя жывёлагадоўлі, якая ў Беларусі штогод зніжаецца, будзе вывозіцца ў Расію, а на ўнутраным рынку нашай краіны павысяцца розныя цэны.

3. На друкаванне грошай з новай камуністычнай сімволікай спатрэбіцца ад 6 да 20 мільёнаў даляраў. Не выключана, што пераход на новыя банкноты будзе суправаджацца грашовай рэформай.

4. Пасля інтэграцыі (уз'яднання) прыватнай эканомікі Расіі з дзяржаўнай эканомікай Беларусі ўзнікае велізарная база для карупцыі, а простыя грамадзяне Беларусі будуць пазбаўлены магчымасці атрымаць уласнасць. Ужо ўслых гаворыцца, што шэраг беларускіх заводаў перадаецца ў склад розных расійскіх акцыянерных кампаній.

Віктар АЛАМПІЕЎ,
намеснік старшыні камісіі па эканамічнай рэформе Вярхоўнага Савета РБ,
сябра Грамады.

Грамада—з новым лідэрам

У Мінску адбылася другая сесія трэццяга з'езда Беларускай сацыял-дэмакратычнай Грамады. Абмяркоўвалася палітычная і сацыяльна-эканамічная сітуацыя ў краіне пасля выбараў і рэферэндуму.

Аднак асноўным пытаннем сталі выбары новага кіраўніка партыі. «Барацьба» разгарнулася паміж А. Трусавым, які займаў гэтую пасаду да з'езда, і старшынёй патрыятычнага руху БЗВ М. Статкевічам. У выніку грамада займела новага лідэра — Мікалая Статкевіча. Сярод яго намеснікаў — былы міністр замежных спраў Пётр Краўчанка, Анатоль Гурыновіч, намеснік старшыні сталічнага Савета, і Галіна Булыка.

З'езд прыняў рэзалюцыю, у якой заяўлена пра складанае сацыяльна-эканамічнае і грамадска-палітычнае становішча на Беларусі, пацверджана лінія грамады на падтрымку сацыяльных патрабаванняў працоўных. БСДГ лічыць за абавязак і надалей скіроўваць сваю работу на аб'яднанне ўсіх дэмакратычных сіл. У рабоце з'езда ўдзельнічалі дэлегаты ад Пастаўскай раённай філіі.

ЯК ЖЫВЁМ?

Цешча — ў труне, зяць — у турме

Быццам адны пачварныя цёмныя сілы зла навaліліся апошнім часам на мястэчка Дунілавічы. Напачатку трактарыст С. забіў з незарэгістраванага ружжа сваю 70-гадовую цешчу, а сам апынуўся за кратамі. А ў гэтай сям'і ў канцы лета меркавалі згуляць вяселле дачкі. Праз некалькі дзён непадалёку ад вёскі ўжо незнаёмы чалавек, якога двое ўзяліся падвозіць на аўтамашыне, моцна спаласаваў добрых людзей нажом. І нарэшце ў дом пенсіянера Р., калі той выбраўся схадзіць за хлебам, узламаўшы замок, пралез невядомы «госць», які ўкраў, праўда, адну толькі бутэльку гарэлкі. Што ж гэта робіцца, з савецкімі беларусамі, куды мы коцімся? Тым часам ужо амаль па тры тыдні затрымліваецца тут выдача грошай пенсіянерам. Людзі, каб выжыць, дапамагаюць адзін аднаму, пазычаючы «зайчыкаў», а яшчэ шчыруюць з апошніх сіл на сенажацях і сваіх агародах. Менавіта ў цяжкай працы — адзінае выйсце і выратаванне, а для душы — касцёл. Хлеб, свежую пошту ў вёску прывозяць, але не кожны дзень...

Алесь Касцень

МЕСТАЧКОВАЯ

(Заканчэнне. Пачатак у №№ 4—6)

Сёння Паставы ўжо, безумоўна, згубілі сваю пачатковую крыжовую аснову. Акрамя ваенных гарадкоў атачылі цэнтр некалькі мікрараёнаў, узнялося шмат прыватных забудоў, з'явіліся свае «вуліцы бедных» з трохпавярховымі гмахамі, некаторым з якіх мог бы пазайздросціць і добрай памяці Антоній Тызенгаўз. Дарэчы, магнаты ў свой час, калі панавалі яны на гэтай зямлі, забаранялі местачкоўцам узводзіць будынкі вышэй за свае палацы. І калі палац магната быў у два паверхі, то местачковец не меў права (хаця меў грошы), вытыркнуцца з трэцім. Усе-такі нечага мы дабіліся, сёння можна будавацца, як ты пажадаеш і наколькі ты «ўрваў» ад жыцця і дзяржавы.

Шмат новага і на местачковай плошчы, вуліцах. Хаця назвы іх па-ранейшаму застаюцца з чырвоным адценнем, паболела, напрыклад, на іх іншамарак, што там паболела — яны ўладна выцясняюць аўтамабілі звычныя былым савецкім людзям. Не ведаю, хто прыгнаў у мястэчка першую іншамарку. Думаю, быў гэта ці старшыня аднаго з багатых навакольных калгасаў ці афіцэр-лётчык, які вярнуўся ў гарнізон пасля пяці гадоў службы ў Германіі. А ўжо перад вывадам адтуль расійскіх часцей у гарадок лётчыкаў аўтамабілі ішлі такім густым патокам, што можна было падумаць аб перманентным міжнародным аўтаралі. Але потым першынство ў вайскоўцаў перахапілі мясцовыя людзі. Умоўна можна назваць іх крэдытаносьбітамі. Менавіта яны, хто з-за свайго службовага стану, хто з-за набліжанасці да начальства, а хто і з-за прыроднай кемлівасці і прадбачлівасці, здолелі расхапаць у выглядзе крэдытаў, практычна безпрацэнтных, тыя накапленні, якія сабрала дзяржава за дзесяцігоддзі ад сваіх даверлівых грамадзян. Адбылося грандыёзнае і разам з тым ціхае пераразмеркаванне багаццяў ад бедных да заможных. Трапілі гэтыя грошы, трэба сказаць, як правіла ў рукі прадпрымальных людзей. Вось і з'явіліся нават у правінцыі «мерседэсы» ды церамкі казачнай прыгажосці.

Менавіта вынікі гэтага пераразмеркавання і ляглі адным з падмуркаў таго новага і дагэтуль нечуванага ў правінцыйным і местачковым жыцці. Тут абуджаецца не, пакуль што не палітычная актыўнасць, а толькі палітычная ўвага, насцярожанасць местачкоўцаў і насельнікаў вёсак. Менавіта ад крыўды, ад вострага пачуцця несправядлівасці, якая існавала і раней, але была ж усё-такі прыхаванай за шырмай сацыяльнай справядлівасці. Крыўда ці злосць ніколі не былі добрымі дарадцамі, ды пакуль што яны пануюць большасцю розумаў местачкоўцаў і калі гаварыць аб іх менталітэце, то менавіта гэтыя працэсы-плыні пакуль што не такія і бачныя, уздзейнічаюць на старыя стэрэатыпы і ўяўленні, сфарміраваныя дзесяцігоддзямі. І валодаюць яны вялікі разбуральнымі сіламі.

Сёння нельга ўжо гаварыць аб агульнасці менталітэту жыхарства невялікага гарадка. Але нейкія агульныя катэгорыі, асноўныя пласты вызначыць можна. І тут Паставы мала чым будуць адрозніваццa ад райцэнтра дзе-небудзь на Гарадзеншчыне ці Берасцейшчыне. У некаторых з іх толькі адсутнічае асобны і вельмі адметны пласт жыхароў ваенных гарадкоў. Хаця, як ужо гаварылася вышэй, узаемапранікненне ў многім згладзіла іх ізаляванасць ад местачковага жыцця, агульная тэндэнцыя ўсё ж захавалася. Вайскоўцы, вайсковыя пенсіянеры, іх сем'і — гэта ў сваёй большасці небеларусы. І гэту сваю небеларускасць яны адчулі найперш не ў побытавых дачыненнях з мясцовымі людзьмі ці, крый, Божа, у палітыцы мясцовай адміністрацыі. Разуменне сваёй адасобленасці ад карэннага насельніцтва прыйшло да іх, так бы мовіць, шляхам параўнання. У Літве адбываюцца пэўныя працэсы ў адносінах да рускамоўных жыхароў — а мы ж таксама не карэнныя. У Латвіі парушаюцца правы той жа часткі насельніцтва — няўжо гэта чакае і нас? Украіна, пачуўшы сваю дзяржаўную мускульнасць, асмельваецца ў нечым пярэчыць Расіі — а раптам яе прыкладам захопіцца суседка з поўначы? Гэтыя параўнанні міжволі прыводзяць да няясных і нічым не абгрунтаваных прадчуванняў. І ўжо які-небудзь занадта пужлівы адстаўны маёр з Урала пачынае ліхаманкава азірацца наваокол: дзе ж яны, тыя нацыяналісты, якія неўзабаве прыйдуць пад яго акно з плакатам «Рускія! Прэч з Беларусі!» Ды няма, няма вакол тых нацыяналістаў. І мова беларуская акрамя тэлевізара ды радыё не вярэдзіць слых асабліва. І ў школе дзеткі з гарадка вывучаюць толькі беларускую гісторыю ды літаратуру, больш гуляючы, чым вывучаючы як належыць. Але прадчуванне нечага нядобрага, параўнанне свайго ціхага і камфортнага жыцця з тым, што маюць рускамоўныя ў суседзяў, часам нараджае падсвядомае жаданне хутчэйшай развязкі, хутчэйшага прыходу небяспекі. І тут ужо не растлумачыш маёру, што да рускамоўных з поўным правам адносіцца пераважная большасць сённяшніх беларусаў. І абмежаваць у нечым правы такой агромністай масы проста немагчыма. Але пашырэнне антыбеларускіх настрояў у ваенных гарадках заўважаецца. Гэта дало тое, што, напрыклад, на выбарах прэзідэнта гарадкі далі найбольшы працэнт галасоў за Кебіча. Тут добра бачылі яго няўмелыя, але настойлівыя крокі на збліжэнне з Расіяй. Тут і ў далейшым будуць праяўляцца адназначныя палітычныя прыхільнасці.

Апошнім часам з асаблівай цікавасцю і нават, прабачце, некалькі непрыстойнай асалодай назіраю за чыноўніцтвам мястэчка. Хоць і зусім недалёкія часы паветовых старшыны ці вуйта — гэта ўжо гісторыя. Сёння з чыноўніцтва, якое шчыруе ў апараце райвыканкома, яго шматлікіх упраўленняў, аддзелаў ды службаў, можна было б смела сфарміраваць батальён народнага апалчэння. І гэта на гарадок, у якім ці наскрабецца тры дзесяткі тысяч жыхароў, на раён, дзе большасць вёсак налічвае, як бы сказаў рэгістратар пісар, не больш пяці дамоў. Чыноўніцтва ў глыбіні душы цудоўна разумее, мякка скажам, празмернасць свайго апарату. Але ранейшае рускае слова «кормление» вельмі лёгка пераходзіць у беларускае «кармленне» і тлумачыцца аднолькава з нечага ж трэба жыць. А пасада, хоць невялікая, дазваляе сёння жыць адносна нядрэнна. Гэта сярод яго, чыноўніцтва, асела асноўная маса Богам і урадам пасланых крэдытаў. Вось чаму ў чыноўніцтва адзін дэвіз: верна служыць таму, хто сёння наверсе. Нават калі зверху пагрозліва прамаўляюць пра скарачэнне — служы верна і з надзеяй. Яшчэ ніводнае скарачэнне ў гэтай краіне не абышлося без адваротнага пашырэння радоў чыноўніцтва. Калі чыноўнік у сталіцы ці буйным горадзе яшчэ валодае пэўнай ініцыятывай, нават самастойнасцю мыслення, местачковаму сталаначальніку гэтага не дадзена.

Вось чаму і кінулася местачковае начальства шчыра выконваць сумна памятны загад аб аказанні усямернай падтрымкі кандыдатуры Вячаслава Францавіча. На выбарах прэзідэнта местачкоўцы зноў адчулі ўладны прэс гэтай «агітацыі». Але затое і вызначыўся раён, сабраў подпісаў за кандыдатуру прэм'ера столькі ж колькі ўся вобласць. Але потым быў і канфуз, калі іх кандыдат апынуўся па выніках выбараў толькі на трэцім месцы і набраў галасоў толькі трохі больш чым было сабрана подпісаў. Але яшчэ большы канфуз чакаў мясцовае кіраўніцтва літаральна на наступныя дні пасля абвяшчэння вынікаў выбараў. Давялося тут жа несці у народ праўду былога ворага. Справіліся. Успомніце таго пісарчука, хуткага на змену афарбоўкі ў даваенным мястэчку. І справяцца надалей. У любых абставінах чыноўніцтва будзе безадмоўным выканаўцам рашэнняў цэнтра. Ні самастойнасці ні ініцыятывы чакаць не даводзіцца. Адзіная надзея на змены ў местачкоўцаў — выбарнасць раённага кіраўніцтва ўсім насельніцтвам. Але гэтага яны не дачакаліся ад новай Канстытуцыі і законаў.

Калі прылічыць да інтэлігенцыі ўсіх местачковых урачоў, настаўнікаў; культработнікаў, а яшчэ і інжынераў ды тэхнікаў, прабачце, зноў хочацца ваеннай тэрміналогіі, то іх батальён народнага апалчэння, злучаныя з папярэднім, дадуць падставы гаварыць ужо аб паўнакроўным палку ці нават двух. Прычым палку, настаўленым на ахову інтарэсаў местачкоўцаў ды жыхарства раёна — палітычных, эканамічных, маёмасных, шматлікіх іншых. На жаль, над усім у дзейнасці чыноўніцтва пакуль што дамінуюць інтарэсы дзяржавы, інтарэсы карпарацыі ці клану. А яны найчасцей не супадаюць з маленнямі местачкоўцаў.

З інтэлігенцыяй заўсёды звязваліся надзеі на прагрэс, на змены, ну на лібералізм па крайняй меры. Але ўласцівасцю правінцыйнай інтэлігенцыі, дарэчы, па назіраннях многіх сталічных гастралёраў, якія цяпер зачасцілі ў правінцыю, з'яўляецца поўная адасобленасць ці імкненне адасобіцца ад грамадскага жыцця. Інтэлігент у мястэчку імкнецца адасобіцца ад чырвоных, і ад тых, хто прымае супрацьлеглы колер. Меншая частка інтэлігенцыі яўна салідарызуецца з чыноўніцтвам, асабліва вышэйшымі асобамі ў раённай іерархіі. Дакладней не салідарызуецца, а — успомнім ранейшае мястэчка — выказвае спадзяванне на сяброўства і ўвагу. Большая стараецца проста быць не заплямленай ніякімі праяўленнямі актыўнасці, палітычнага волевыяўлення. Магчыма, каб сілы ўратаваныя ад палітычнай валтузні ішлі на ўдасканаленне духоўнага патэнцыялу, на спасціжэнне вышынь культуры — можна было б толькі радавацца. Але, але... Тыя соткі, што атачылі з усіх бакоў мястэчка, усмоктваюць і большасць інтэлігенцыі. Не яе гэта віна, але і не яе апраўданне. Было б несправядлівым стрыгчы ўсіх пад адзін грабеньчык, але ж гаворка ідзе аб агульных тэндэнцыях, менталітэце. І толькі адна, самая важная тайна ёсць у местачковай інтэлігенцыі — як яна галасуе на выбарах. Але ж на тое выбары і тайныя.

Мае бацькі — пенсіянеры з той самай вуліцы, што не змяніла яшчэ сваёй чырвонай назвы, амаль не маюць адукацыі. У кожнага ўсяго два—тры польскія ці рускія класы. Ну а далей нялёгкае працоўнае жыццё. Падлеткам крыху гэтага і саромеўся. Пазней, у час усведамлення сябе асобай і беларусам,

«СУМЕЖЖА» 2 стар.

Іосіф ЗЯМЧОНАК

Сталінскі „сенакос“ на Пастаўшчыне

Не паспелі бальшавікі ў верасні 1939 года вярнуцца ў Заходнюю Беларусь, як неўзабаве мясцовыя жыхары адчулі на сабе механізм рэпрэсій супраць уласнага народа. Трэба напомніць пастаўчанам, што толькі даваенная чырвоная машына рэпрэсій пазбавіла жыцця амаль 2 мільёнаў жыхароў Беларусі (дададзім сюды тых, каго «списали на вайну»). Да спісу мясцін бальшавіцкага генацыду з поўным правам трэба аднесці і Пастаўскі раён.

Летась «Сумежжа» у № 15 ад 16—31 жніўня ўжо знаёміла чытачоў з поўным спісам ахвяр палітычных рэпрэсій па даваеннаму Дунілавіцкаму раёну. Іх было роўна 40 трагічных лёсаў людзей, што трапілі ў кіпцюры НКУС. Сёння ўпершыню даецца значна большы такі ж жалобны спіс ахвяр па тагачаснаму Пастаўскаму раёну, у якім ужо 148 прозвішчаў. Сёння, калі частка народа зноў аддае свае сімпатыі камуністам, давайце памятаць, на чыім сумленні кроў, пакуты, зламаныя лёсы нявінных ахвяраў сістэмы.

Пасля прозвішча, імя і імя па бацьку ў спісе падаюцца: пасада, месца работы, месца жыхарства да арышта, дата арышта, характар абвінавачвання, мера пакарання, год рэабілітацыі. Большасць асуджана АН НКУС СССР, астатнія АН МДБ і Тройкай пры ўпаўнаважаным прадстаўніку АДПУ. Справы знаходзяцца ва ўпраўленні КДБ Віцебскай вобласці:

Адамовіч Станіслаў Міхайлавіч, 1904 г., паліцай, пастарунак, в. Власіца, 1939 г., актыўная барацьба супраць рэвалюцыйнага руху, 8 гадоў ППЛ, 1992.

Аганоўскі Баляслаў Баляслававіч, 1908 г., бухгалтер Раймаслапрома, 44 г., здрада Радзіме, 8 гадоў ППЛ, 1992 г.

Акуліч Конрат Мар'янавіч, 1903 г., нарадзіўся ў Ленінградзе, адукацыя вышэйшая, адвакат уласнай канцылярыі г. Паставы, 21.10.39 г., кіраўнік партыі «Азон», 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Антановіч Аляксандр Антонавіч, 1903 г., кладаўшчык, 9-ы авіяраён ВПС, г. Паставы, вул. Кастрычніцкая, 57, 1940 г., агент былой польскай пагранічнай стражы, 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Асаевіч Васіль Андрэевіч. 1986 г., батрак, цагельны завод в. Пусты Вугал Віленскага павета, пражываў у в. Капчаны, 1929 г., польскі шпіён, ВМП, расстраляны, 1989

Ахрымовіч Станіслаў Станіслававіч, 1900 г., кузнец у сваёй гаспадарцы. 40 г., у ліку групы вёў арганізаванае выступленне супраць савецкай улады. 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Бабровіч Аляксандр Іванавіч, 1898 г., ляснік, Дунілавіцкае лясніцтва, в. Яблынцы, с/н элемент, «здраджваў інтарэсы працоўных польскай паліцыі», 8 гадоў ППЛ, 1992 г.

Банькоўскі Альгерд Антонавіч, 1887 г., рабочы Белспажыўгароднiны, г. Паставы, вул. Зарэчная, 3, 17.06.41 г., арыштаваны па падазрэнню ў а/э. у канцы чэрвеня 1941 года самачынна расстраляны работнікамі турмы № 28 пры этапіраванні зняволеннага з г Глыбокае ў г. Віцебск, 1992 г.

Бароўка Аляксей Іванавіч, 1904 г., настаўнік школы г. Паставы, 41 г., кіраўнік паўстанцкай арганізацыі ў Пастаўскім раёне, даказальныя матэрыялы ў справе адсутнічаюць, у чэрвені 1941 г. пры этапіраванні з г. Глыбокае ў г. Віцебск самачынна расстраляны работнікамі турмы, 1992 г.

Бегай Аляксандр Лаўрэнцьевіч, 1888 г., касір чыгуначнай станцыі Паставы, 28.06.41 г., а/а, удзельнік контррэвалюцыйнай арганізацыі, у канцы чэрвеня 1941 г. самачынна расстраляны канвоем, 1992 г.

Бенясевіч Осіп Ягоравіч, 1897 г., арандатар млына, в. Цёплыя, 40 г., а/а, сувязь з польскай паліцыяй, выдаваў рэвалюцыйна настроеных асоб, «зверскі эксплутаваў сваіх работнікаў», 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Брыкнер Людвіг Станіслававіч, 1915 г., памешчык, маёнтак Новыя Ясеневічы, 39 г., кіраўнік арганізацыі «Кракусы», 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Буйчык Віктар Паўлавіч, 1912 г., арганіст касцёла, м. Камаі, 41 г., за удзел у а/с паўстанцкай арганізацыі «ПОВ» (Польска організацыя войскова), 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Буката Зянон Іванавіч, 1892 г., аднаасобная гаспадарка, в. Плоцечна, 40 г.. с/н элемент, канфідэнт польскай паліцыі, 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Бурак Юльян Юльянавіч, 1922 г., селянін у гаспадарцы бацькоў, в. Ракіты, 41 г., член «ПОВ», 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Бурштынавіч Андрэй Осіпавіч, 1899 г., служачы, беспрацоўны, г. Паставы, 39 г., «за службу польскаму государству», 8 гадоў ППЛ. 1989 г.

Бучэль Вольга Аляксандраўна, 1928 г., у гаспадарцы бацькоў, х. Дземянка, 45 г., сувязная контррэвалюцыйнай групоўкі «Саколіс». 6 гадоў спецпасялення, 1992 г.

Бучэль Юлія Аляксандраўна, 1922 г., у гаспадарцы бацькоў, х. Дземянка, 45 г., сувязная «Саколіс», 6 гадоў спецпасялення, 1992 г.

Бушканец Ілья Самуілавіч, 1901 г., фарбавальшчык, беспрацоўны, г. Паставы, 39 г., актыўная барацьба супраць рэвалюцыйнага руху, агент 2 аддзела польгенштаба, 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Бяліч Антон Ягоравіч, 1899 г. муляр, беспрацоўны, в. Віржы, 40 г., кіраўнік арганізацыі «Кісла Польска», супрацоўніцтва з польскай паліцыяй, 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Белькевіч Пётр Генрыхавіч, 1873 г., селянін-арандатар, в. Кураполле, 1940 г., с/н элемент, буйны землеўласнік, эксплуататар беднякоў, 8 гадоў ППЛ, у 41 г. як польскі грамадзянін амнісціраваны і з Марыінскага лагера выбыў у в. Дыскулжук Паўладарскай вобласці, 1989 г.

Вебер Вацлаў Іосіфавіч, 1891 г., «майстар—будаўнік», прыватны магазін, м. Дунілавічы, 39 г., актыўная барацьба супраць рэвалюцыйнага руху, 8 гадоў ППЛ, у жніўні 41 г. як польскі грамадзянін амнісціраваны, 1989 г.

Вайцяховіч Браніслаў Баляслававіч, 1989 г., шафёр Пастаўскага райспажыўсаюза, г. Паставы, 40 г., неаднаразовы пераход дзяржаўнай мяжы, барацьба з рэвалюцыйным рухам, 8 гадоў ППЛ, 1991 г.

Вітчук Міхаіл Уладыслававіч, 1889 г., вартаўнік, зернеачышчальны пункт г. Паставы, 39 г., с/н элемент, працаваў у польскай паліцыі, здраджваў інтарэсы працоўных, 8 гадоў ППЛ, 1992 г.

Волк Іосіф Фларыянавіч, 1899 г., у сваёй гаспадарцы, в. Луцк-Казлоўскі, 40 г., актыўны ўдзел у стварэнні арганізацыі «Кракусы», 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Галазубец Уладыслаў Адамавіч, 1911 г., рабочы КЭЧ г. Паставы, вул. Зарэчная, 41 г., абвінавачваўся ў тым, што 7.09.39. быў завербаваны ў агенты КОПА і атрымаў заданне весці барацьбу з рэвалюцыйным рухам, 8 гадоў ППЛ, у 41 г. як польскі грамадзянін амнісціраваны, 1989 г.

Галко Аляксандр Осіпавіч, 1873 г., з дваран, памешчык, маёнтак Мільцы, 39 г., с/н элемент, 5 гадоў ППЛ, 1989 г.

Гебер Сімон Аронавіч, 1896 г., пекар, пякарня г. Паставы, 27 г. пераход дзяржмяжы з Польшчы ў СССР, 3 гады канцлагера, месца адбывання — Салавецкі канцлагер, 1991 г.

Гілежон Гірш Хаімавіч, 1912 г., кравец, кравецкая майстэрня ваенгандля г. Паставы, вул. Савецкая, 13, 41 г., праваказатар польскай паліцыі, 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Гінзбург Самуіл Барысавіч, 1910 г., арандатар млына, в. Полава, 40 г., сабатаж, 5 гадоў ППЛ, 1989 г.

Дашчынскі Роберт Іосіфавіч, 1894 г., вартаўнік калгаса, в. Дашчынкі, 51 г., а/а, разглашэнне сакрэтных звестак, выраб самагона, 5 гадоў ППЛ, 1992 г.

Дзебіч Францішак Рыгоравіч, 1897 г., настаўнік школы г. Паставы, арыштаваны 22.06.41 г., па абвінавачванню ў прыналежнасці да контррэвалюцыйнай паўстанцкай арганізацыі і сувязі з германскай разведкай, у канцы чэрвеня самачынна расстраляны работнікамі турмы № 28 пры этапіраванні зняволеннага з г. Глыбокае ў г. Віцебск, 1992 г.

Дзюшко Осіп Осіпавіч, 1920 г., селянін — аднаасобнік, в. Караცькова, 40 г., а/а, 5 гадоў ППЛ, 1989 г.

Дзюшко Осіп Сідаровіч, 1870 г., селянін — аднаасобнік, в. Карацькова, 40 г., а/а, 5 гадоў. ППЛ, 1989 г.

Дубоўскі Іосіф Казіміравіч, 1896 г., аграном—фермер, м. Кабыльнікі, 39 г., с/н элемент, член «АЗОНа», у 41 г. як польскі грамадзянін амнісціраваны, 1989 г.

Дудзіс Павел Кайтанавіч, 1911 г., настаўнік, Азёраўская школа-завод, в. Антонава, 39 г., падпаручык былой польскай арміі, і кіраўнік а/с арганізацыі, 1989 г.

Дэйнаровіч Вераніка Адольфаўна, 1909 г., настаўніца Пастаўскай школы № 1, 40 г., сістэматычна займалася а/а, у 1940 г. на працягу 5 дзён хавала ў сябе на кватэры нелегальна прыбыўшага з Літвы Лукасіка, 5 гадоў ППЛ, 1989 г.

Жукоўскі Уладзімір Антонавіч, 1890 г., трымальнік сталовай у г. Паставы, 39 г., актыўная барацьба супраць рэвалюцыйнага руху, «з красавіка 39 г. у сваёй гасцініцы прадаставіў для 2 аддзела Польгенштаба канспіратыўную кватэру», 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Жук Рышард Дамінікавіч, 1889 г., адвакат, г. Паставы, вул. Савецкая, 43, арыштаваны 20.06.41. а/а. у канцы чэрвеня 41 г. самачынна расстраляны работнікамі турмы № 28 пры канваіраванні зняволеннага з г. Глыбокае ў г. Віцебск, 1992 г.

Звідрын Аляксандр Іванавіч, 1879 г., загадчык пошты, м. Лучай, 40 г., а/а, 5 гадоў ППЛ, 1989 г.

Зэйгер Гілель Ісакавіч, 1903 г., загадчык Пастаўскай бальніцы, г. Паставы, вул. Савецкая. 5, 1.07.40. а/а, 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Зялінскі Іван Аляксандравіч, 1890 г., слесар аўтарамонтнай майстэрні г. Паставы, вул. Ленінская, 101, 40 г., с/н элемент, 8 гадоў ППЛ, 1989.

Іваноўскі Осіп Казіміравіч, 1929 г., селянін у сваёй гаспадарцы, в. Ворсы, 44 г., удзел у белапольскай групоўцы, 5 гадоў ППЛ, 1992 г.

Іванюк Уладзімір Уладзіміравіч, 1909 г., аптэкар, беспрацоўны, г. Паставы, 39 г., актыўная барацьба, супраць рэвалюцыйнага руху, з красавіка 39 г. на дзень арышту з'яўляўся агентам 2 аддзела Польгенштаба, 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Іганевіч Антон Вікенцьевіч, 1912 г., селянін — аднаасобнік, м. Ваўкалаты, 40 г., с/н элемент, член арганізацыі «Млада Польска», 8 гадоў ППЛ, 1989.

Іздзеўскі Аўгусцін Вільгельмавіч, 1881 г., у мінулым адвакат, г. Паставы, 22.06.41 г., падазрэнне ў а/а і прыналежнасці да контррэвалюцыйнай паўстанцкай арганізацыі, у канцы чэрвеня 41 г. самачынна расстраляны работнікамі турмы № 28. 1992.

Кавальскі Іван Рыгоравіч, 1989 г., адукацыя вышэйшая, гандляр прыватнай лаўкі, г. Паставы, 20.06.41 г., прыналежнасць да контррэвалюцыйнай паўстанцкай арганізацыі, у канцы чэрвеня 41 г. самачынна, расстраляны работнікамі турмы № 28, 1992 г.

Каўяра Осіп Валер'янавіч, 1902 г., аднаасобнік, в. Кубаркі, 40 г., сувязь з польскай паліцыяй, 8 гадоў, ППЛ, 1990 г.

Казакевіч Віктар Міхайлавіч, 1875 г., з дваран, памешчык, маёнтак Жэлезоўшчына, 40 г., член «Саюза асаднікаў», 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Казура Францішка, 1918 г., сялянка, ў гаспадарцы бацькоў, м. Камаі, 41 г., удзел у а/с паўстанцкай арганізацыі «ПОВ», 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Каліноўскі Амброзій Іпалітавіч, 1907, пісар валаснога праўлення, м. Камаі, 39 г., будучы актыўным членам арганізацыі «Кракусы» неаднаразова выступаў на мітынгах, а/с размовы, 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Капетовіч Іосіф Кліменцьевіч, 1878 г., уладальнік аптэкі г. Паставы, 39 г., с/н элемент, 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Караваццкі (Карвацкі) Напалеон, 1989 г., сталяр па найму ў прыватных асоб, м. Мядзель, 39 г., з 32 г. састаяў у арганізацыі «Рэзервістаў», 8 гадоў ППЛ, 1992 г.

Качароўскі Людвіг Францавіч, 1890 г., ляснік, в. Лесьнічоўка, 40 г. абвінавачваўся ў тым, што служыў у польскай арміі, у 1919 г. удзельнічаў у баях з ЧА, служыў у памешчыка з 24 па 39 гг. лясьнічым, даносіў на сялян, 5 гадоў ППЛ, 1990 г.

Кірык Павел Канстанцінавіч, 1912 г., святар, настаяцель царквы г. Паставы. 05.09.51 г., а/а, 10 гадоў ППЛ, адбываў пакаранне ў Буралομскім лагеры, 1992 г.

Кішкурка Осіп Вікенцьевіч, 1903 г., галоўны бухгалтар Пастаўскага мясакамбіната, г. Паставы, 40 г., неднаразовы пераход дзяржмяжы, барацьба з рэвалюцыйным рухам, 8 гадоў ППЛ, 1992 г.

Кіянка Мар'ян Іванавіч, 1899 г., канцылярыст, Саюз інвалідаў і асаднікаў, г. Паставы, 41 г., 7 гадоў служыў у жандармерыі ў якасці каменданта пастарунка, барацьба з рэвалюцыйным рухам, 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Кляпец Міхаіл Сцяпанавіч, 1892 г., селянін — аднаасобнік, в. Шурпікі, 40 г., а/а, 5 гадоў ППЛ, 1991 г.

Кляпец Осіп Данілавіч, селянін — аднаасобнік, в Шурпікі, 40 г., а/а, 5 гадоў ППЛ, 1991 г.

Кляпец Пракофій Мікітавіч, 1912 г., загадчык гаспадаркі, бальніца г. Паставы, вул. 17 верасня, д. 61, 50 г., нямецкі агент, 25 гадоў ППЛ, 1954 г.

Кляшчэвіч Анатолій Людвікавіч, 1901 г., нарадзіўся ў г. Ленінградзе, настаўнік загадчык школы г. Паставы, 39 г., удзельнік арганізацыі «АЗОН», праводзіў нацыяналістычную дзейнасць, 8 гадоў ППЛ, у 41 г. як польскі грамадзянін амнісціраваны. 1989 г.

Кокар Пётр Станіслававіч, 1914 г., селянін —аднаасобнік, в. Латыголь, с/н элемент, 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Коршля Пётр Іванавіч, 1899 г., шавец, пастарунак паліцыі ў в. Ваўкалаты, 39 г., актыўная барацьба з рэвалюцыйным рухам, служыў старэйшым паліцэйскім, 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Курцэвіч Франц Іванавіч, 1901 г., селянін — аднаасобнік, в. Цынкі, 39 г., польскі войт, член «АЗОНа». 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Куто Уладыслаў Адамавіч, 1902 г., селянін — аднаасобнік, в. Вялікія Шайкі, 40 г., с/н элемент, 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Кухальскі Альфонс Валер'янавіч, 1885 г., селянін — аднаасобнік, в. Драздоўшчына, Варапаеўскай воласці, 40 г., буйны кулак, эксплуататар, 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Кухальскі Мечыслаў Людвікавіч, 1909 г., памагаты лясьнічага, лясніцтва Порахня, 40 г., а/а, сувязь з польскай паліцыяй, данасіў аб рэвалюцыйна настроеных асобах, зверскі адносіўся да сялян, 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Кучынскі Казімір Карнеевіч, 1907, калёснік леспрамгаса, лясніцтва Лосева, 41 г., польскі разведчык, меў заданне весці барацьбу з рэвалюцыйным рухам, 8 гадоў ППЛ, 1989

Куяц Уладыслаў Андрэевіч, 1909 г., былы паліцэйскі, в. Ласіца, 39 г., барацьба з рэвалюцыйным рухам, 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Лазарэнкаў Фёдар Іванавіч, 1909 г., селянін у гаспадарцы бацькоў, в. Луцк—Казлоўскі, 34 г., прыналежнасць да польскіх разведорганаў, нелегальны пераход дзяржмяжы, 5 гадоў ППЛ, 1992 г.

Лазічонак Антон Антонавіч, 1914 г., нарадзіўся ў г. Ленінградзе, настаўнік народнага вучылішча, м. Дунілавічы, 39 г., а/а 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Ластоўскі Іван Іванавіч, 1919 г., шавец, в Міхнічы, 40 г., а/а, 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Ластоўскі Іван Іванавіч, 1919 г., шавец, в Міхнічы. 40 г., а/а, 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Лашук Марыя Васільеўна, 1899 г., загадчыца прыюта г. Паставы, 40 г і 44 г., у 40 г. — за а/а прысуджана 5 гадоў ППЛ, з прыходам немцаў была вызвалена з-пад варты, застаўшыся на акупіраванай тэрыторыі распаўсюджвала праваканцыйныя чуткі, сувязь з нямецкай жандармерыяй, 1989 г.

Ліманоўскі Станіслаў Сігізмундавіч, 1915 г. селянін — аднаасобнік, в Мышкі, 40 г., а/а, 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Ліцвін Уладыслаў Вікенцьевіч, 1897 г., селянін — аднаасобнік, меў жонку і 7 дзяцей, арыштаваны ў 39 г., як с/н элемент, агент польскай паліцыі, 8 гадоў ППЛ, у жніўні 41 г. як польскі грамадзянін амнісціраваны, 1989 г.

Лукасік Хрыстаў Францішкавіч, 1916 г., сталяр, прыватная майстэрня, г. Вільня, г. Паставы, 40 г., нелегальны пераход дзяржмяжы і пражыванне, 5 гадоў. ППЛ, 1989 г.

Лысёнак Ніл Антонавіч, 1895 г., селянін — аднаасобнік, в Васіліны, 30 г., шпіянаж. 10 гадоў канцлагера, 1922 г.

Маркевіч Андрэй Феліксавіч, загадчык гарэлачнага магазіна г. Паставы, 39 г., с/н элемент, член «АЗОНа», «Саюза хрысціянскіх купцоў», 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

Матошка Іван Мікалаевіч, 1903 г., аднаасобнік, в. Аўсянікі, 39 г., сувязь з польскай паліцыяй, 8 гадоў, ППЛ, 1989 г.

Мацкевіч Вацлаў Іванавіч, 1894 г., селянін — аднаасобнік, хут. Каралінава. 39 г., «будучы прапаршчыкам царскай Дзенікінскай арміі, прымаў удзел у баях супраць ЧА». член «Кракусаў», 8 гадоў ППЛ, 1989 г.

(Працяг будзе).

«Сумежжа». Заснавальнікі: Беларуская сацыял-дэмакратычная Грамада і Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны. Рэгістрацыйны нумар 701 у міністэрстве інфармацыі РБ.

РЭДАКТАР МІХАСЬ ГІЛЬ
Рэдакцыя друкуе матэрыялы аўтараў, пазіцыю якіх не заўжды падзяляе.
Пішыце: 211840, г. Паставы, вул. Бальнічная, д. 11 Гілю М. Н. Тэлефануйце: 2-17-84, (пасля 19 гадзін)

Пастаўская узбуйненая друкарня г. Паставы, вул. Ленінская, 42.
Падпісана да друку 19.07.1995.
Індэкс 63886. Тыр. 500
Выдаецца на грамадскіх пачатках.
Зак. 1534